

10. 9. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak se dědí penzijní připojištění

V minulém článku jsem se zabýval děděním stavebního spoření a v této souvislosti jsem upozorňoval na málo známou skutečnost, že zákon o stavebním spoření má vlastní (autonomní) úpravu dědění stavebního spoření. V případě úmrtí účastníka penzijního připojištění je situace poněkud jiná, protože za určitých podmínek může být částka tzv. odbytného předmětem dědického řízení.

V minulém článku jsem se zabýval děděním stavebního spoření a v této souvislosti jsem upozorňoval na málo známou skutečnost, že zákon o stavebním spoření má vlastní (autonomní) úpravu dědění stavebního spoření. V případě úmrtí účastníka penzijního připojištění je situace poněkud jiná, protože za určitých podmínek může být částka tzv. odbytného předmětem dědického řízení.

Hlavní rozdíl z pohledu běžného občana spočívá v tom, že na rozdíl od stavebního spoření, kdy účastník nemůže ovlivnit na koho přejdou práva a povinnosti ze stavebního spoření nebo komu případně vypořádání ze zaniklého stavebního spoření, v případě penzijního připojištění má účastník možnost určit pro případ své smrti komu vznikne nárok na odbytné.

Penzijním připojištěním se rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplacení dávek penzijního připojištění. Ze zákona o penzijním připojištění plyne, že penzijní připojištění nesmějí vykonávat jiné osoby než penzijní fondy. Účastníkem penzijního připojištění může být fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky, která uzavře s penzijním fondem písemnou smlouvu o penzijním připojištění. Účast na penzijním připojištění je dobrovolná. Účastníkem může být dále fyzická osoba starší 18 let s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je účastna důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice, která uzavře s penzijním fondem smlouvu.

Z penzijního připojištění se poskytují tyto dávky:

- a) penze, kterou se rozumí doživotní pravidelná výplata peněžní částky, a jde-li o pozůstalostní penzi, výplata peněžní částky po dobu stanovenou penzijním plánem,
- b) jednorázové vyrovnání,
- c) odbytné.

Z penzijního připojištění lze poskytovat tyto penze:

- a) starobní penze, je-li podmínkou nároku dosažení věku stanoveného penzijním plánem,
- b) invalidní penze, je-li podmínkou nároku přiznání plného invalidního důchodu z důchodového pojištění,
- c) výsluhové penze, je-li podmínkou nároku dosažení doby penzijního připojištění stanovené penzijním plánem,
- d) pozůstalostní penze, je-li podmínkou nároku úmrtí účastníka.

Smrtí účastníka penzijního připojištění jeho účast v penzijním připojištění v podstatě zaniká s tím, že existují dvě výjimky.

První z nich je tzv. pozůstalostní penze z jejíž podstaty plyne, že její vznik je vázán na úmrtí účastníka penzijního připojištění. Druhou výjimkou je již výše zmíněný případ, kdy účastník penzijního připojištění přímo ve smlouvě o penzijním připojištění určí osobu, které vznikne nárok na odbytné. V případě těchto výjimek platí, že nárok oprávněného vzniká okamžikem smrti účastníka přímo ze zákona a tedy i mimo dědické řízení.

V ostatních případech jsou nároky z penzijního připojištění předmětem dědického řízení. Zákon o penzijním připojištění v § 25 stanoví, že zemřel-li účastník, kterému byla vyplácena penze, a nevznikl-li nárok na odbytné podle § 23 odst. 1 písm. b) nebo pozůstalostní penzi, stává se částka vypočtená podle § 23 odst. 2 (odbytné) předmětem dědictví, pokud jsou dědici. Z uvedeného plyne, že v případě odbytného nepřichází do úvahy tzv. odúmrť.

Výše odbytného se stanoví jako úhrn příspěvků zaplacených účastníkem a podílu na výnosech hospodaření penzijního fondu odpovídajícího výši jím zaplacených příspěvků. Částky státního příspěvku je penzijní fond povinen vrátit ministerstvu.

Odbytné je penzijní fond povinen vyplatit a státní příspěvky vrátit ministerstvu do tří měsíců ode dne doručení žádosti účastníka nebo fyzické osoby určené ve smlouvě o jeho výplatu. Pokud účastník požádá o výplatu odbytného před zánikem penzijního připojištění, je penzijní fond povinen vyplatit odbytné a státní příspěvky vrátit ministerstvu nejpozději do tří měsíců ode dne zániku penzijního připojištění.

Závěrem je třeba připomenout, že předmětem dědictví není odbytné, ale částka tzn., že soudní komisař požádá příslušný penzijní fond o vyčíslení výše odbytného výše uvedeným postupem.

Mgr. Tomáš Mužík (tomas.muzik@epravo.cz)

advokát Praha

Další články:

- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci – kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)